

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»**

Кафедра соціальної педагогіки

РОБОЧА ПРОГРАМА

освітнього компонента «**Методологія наукових досліджень у галузі соціальної роботи**»

для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузь знань: 23 Соціальна робота

спеціальність (спеціальності): 231 Соціальна робота

освітня програма (освітні програми): Соціальна робота. Соціальна педагогіка.
Практична психологія

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 25 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри (підпис)

1. Назва освітнього компонента.

Методологія наукових досліджень у галузі соціальної роботи

2. Тип освітнього компонента.

Обов'язковий

3. Рік (роки) навчання.

3

4. Семестр / семестри.

5

5. Кількість кредитів ECTS.

6

6. Відомості про викладача (викладачів).

Караман Олена Леонідівна – ректор, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки, e-mail: karaman.olena.lnu@gmail.com

7. Очікувані результати навчання.

Вивчення курсу сприяє:

Формуванню інтегральної компетентності: здатності вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері соціальної роботи, соціальної педагогіки і практичної психології або у процесі навчання, що передбачає застосування певних соціальних, соціально-педагогічних та психологічних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Курс сприяє формуванню

Загальних компетентностей:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Спеціальних компетентностей:

СК 2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних, соціально-педагогічних, психологічних процесів, використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій відповідно до визначених завдань, потреб цільової аудиторії, актуального стану середовища.

СК 4. Здатність до аналізу соціально-психологічних і соціально-педагогічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади, розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків, виявлення актуального стану психологічної безпеки, наявних ризиків та їх уникнення

СК 8. Здатність застосовувати сучасні експериментальні методи роботи з соціальними об'єктами в польових і лабораторних умовах.

СК 9. Здатність оцінювати соціальні, соціально-педагогічні і психологічні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.

СК 13. Здатність до розробки та реалізації соціальних проектів і програм спільно з європейськими та євроатлантичними інституціями.

СК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів професійної діяльності.

СК 18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері, здійснювати соціально-виховну та анімаційну діяльність з різними категоріями клієнтів, дітьми та молоддю з особливими потребами.

СК 19. Здатність до оцінювання результатів та якості професійної діяльності у сфері соціальної роботи, соціальної педагогіки, практичної психології; особистісного та професійного розвитку й саморозвитку, подальшої освіти й самоосвіти.

Вивчення курсу повинно забезпечити досягнення здобувачами таких *програмних результатів навчання*:

ПРН 3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, соціальної педагогіки, практичної психології, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної, соціально-педагогічної, психологічної проблеми.

ПРН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН 6. Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення профілактичних та просвітницьких заходів, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо відповідно до вимог замовника, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.

ПРН 7. Використовувати спеціалізоване програмне забезпечення у ході розв'язання професійних завдань.

ПРН 8. Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.

ПРН 9. Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної, соціально-педагогічної, психологічної допомоги.

ПРН 10. Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах, самостійно обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) та технології соціальної, соціально-педагогічної, психологічної допомоги.

ПРН 11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

ПРН 12. Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи, розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних, соціально-педагогічних та психічних явищ в контексті виконання професійних завдань.

ПРН 21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних, гендерно-вікових та інших відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

ПРН 22. Демонструвати вміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей; використовувати методи соціально-виховної та анімаційної діяльності у роботі з різними категоріями клієнтів, дітьми та молоддю з особливими потребами.

ПРН 23. Конструювати процес та результат соціальної роботи в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні показники, коригувати план роботи відповідно до результатів оцінки.

ПРН 25. Відповідально ставитися до особистісного та професійного розвитку й саморозвитку, подальшої освіти й самоосвіти.

Soft skills: вміння вирішувати складні проблеми; контекстне мислення; вміння налагоджувати міжособистісні контакти; вміння прогнозувати; гнучкість, швидка адаптація до змін, оцінка та прийняття рішень та ін.

8. Передумови (актуальні знання, необхідні для опанування освітнього компонента).

«Історія, теорія і практика соціальної роботи», «Інформаційно-комунікативні технології в професійній діяльності», «Соціальна політика і соціальна робота в Україні», «Філософія».

9. Зміст освітнього компонента.

№	Змістовні модулі та їхня структура	Денна форма навчання					Заочна форма навчання				
		Загальна кількість	лекції	Практичні заняття	Лабораторні роботи	Самостійна робота	Загальна кількість	лекції	Практичні заняття	Лабораторні роботи	Самостійна робота
Змістовий модуль 1											
ОСНОВНІ ВІДОМОСТІ ПРО СТРУКТУРУ І МЕТОДИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ											
1.1.	Наука і наукові дослідження в сучасному світі	16	4	4		8	18	2			16
1.2.	Методологія та методи наукового дослідження у галузі соціальної роботи	16	4	2		10	16		2		14
1.3.	Вибір напрямку та послідовність наукових досліджень у соціальній роботі	16	2	4		10	16	2			14
1.4.	Методи емпіричного і теоретичного дослідження	20	4	6		10	16	2			14
1.5.	Метод анкетування	16	4	2		10	16		2		14
1.6.	Метод інтерв'ю	16	4	2		10	16		2		14
1.7.	Методи тестування і соціометрії	16	2	4		10	16		2		14
Змістовий модуль 2											
ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ											
2.1.	Вибірка і генеральна сукупність	14	2	2		10	16	2			14
2.2.	Основні поняття в математичній обробці даних досліджень з соціальної роботи	18	4	4		10	18	2	2		14
2.3.	Статистичні методи обробки даних у дослідженнях з соціальної роботи	18	4	4		10	16	2			14
2.4.	Форми представлення наукової роботи	14	2	2		10	16		2		14
	ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ГОДИН	180	36	36		108	180	12	12		156

10. Список рекомендованої навчальної літератури.

Основна навчальна література

1. Болкотун З. А. Стандарти оформлення бібліографічних посилань. *Наука України у світовому інформаційному просторі*. 2018. Вип. 15. С. 73–79.
2. Вдовенко В.В. Математичні методи в психології: навч.-метод. посіб. Кіровоград: ПП «Центр оперативної поліграфії» Авангард», 2017. 112 с.

3. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання». Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. URL: http://knmu.kharkov.ua/attachments/3659_8302-2015.PDF
4. Євтушенко М, Хижняк М. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 350 с.
5. Караман О. Л., Курило В. С., Савченко С. В. Досвід діяльності Науково-дослідного центру з проблем соціальної педагогіки і соціальної роботи НАПН України (на базі ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка») в умовах гібридної війни на сході України. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. Педагогічні науки. 2018. №8 (322) листопад 2018. Ч. II. С. 125–134.
6. Караман О. Л., Степаненко В. І., Юрків Я. І. Методичні рекомендації до виконання рефератів, курсових та кваліфікаційних робіт здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 231 Соціальна робота. К.: Талком, 2022. 69 с.
7. Конверський А. Основи методології та організації наукових досліджень. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 350 с.
8. Краєвський В. М. Статистика: навч. посіб. / В. М. Краєвський, Я. О. Остапенко, Н. В. Параниця. Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. 218 с. (Серія «На допомогу студенту УДФСУ», Т. 45). URL: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/4078/1/2900_IR.pdf
9. Міжнародні правила цитування та посилання в наукових роботах : методичні рекомендації / авт.-укл.: О. Боженко, Ю. Корян, М. Федорець ; редкол.: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузєва, Я. Є. Сошинська, О. М. Бруй. Київ : УБА, 2016. 117 с. URL: https://www.kspu.edu/filedownload.ashx/international%20style%20citations_2017.pdf?id=d1b22a28-96eb-4ca4-9ac7-8e29a393b9fb
10. Петренко-Лисак А., Черногуб Н. Методичні рекомендації з проведення онлайн опитувань громадськості при плануванні громадських просторів. 2020. URL: <https://rm.coe.int/guidelines-for-online-questionnaires-regulationson-public-spaces-deve/1680a09788>
11. Рекомендації з оформлення посилань в наукових роботах: Стиль Американської психологічної асоціації (APA style) / Укл.: Ю. Корян. URL: https://ztu.edu.ua/ua/science/files/6_APA-style.pdf
12. Семигіна Т. Дослідження у соціальній роботі: призначення, межі та методологія: матер. кругл. стола «Дослідження у соціальній роботі: сучасні стратегії та етичні виклики» (Львів, 04 лют. 2019 р.). 2019. URL: <http://surl.li/efqcb>
13. Соціометрія: методичні вказівки до виконання ІНДЗ / Укл.: Філіпчук Н.В., Сибірка Л.А., Тодорюк С.І. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2019. 30 с. URL: <http://econom.chnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2019/11/Metodychka-Sotsiometriya.pdf>
14. Як досліджувати публічні простори в Україні: напрями і методи. Практичний посібник / Кушніренко О., Петренко-Лисак А., Шугук О. К.: ВАДЕКС, 2020. 38 с.
15. Chukwu, N., Chukwu, N.N., & Nwadike, N. (2017). Methods of Social Practice. In Okoye, U., Chukwu, N. & Agwu, P. (Eds.). *Social work in Nigeria: Book of readings* (pp 44–59). Nsukka: University of Nigeria Press Ltd.
- DeCarlo, M., Cummings, C., & Agnelli, K. (2021). Graduate research methods in social work: A project-based approach. Open Social Work, Black Rock City, NV. URL: <https://pressbooks.rampages.us/msw-research/>

Додаткові джерела

1. Вимоги до транслітерованого списку літератури. URL: <http://stp.diit.edu.ua/public/journals/69/Vymohydotrans.pdf>
2. Журба І.О. Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Основи соціальних досліджень» для здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» зі спеціальності 232 «Соціальне забезпечення» усіх форм навчання. Черкаси : ЧДТУ, 2018. 23 с. URL: <http://surl.li/dezpg>
3. Звіт про результати II етапу первинного соціологічного дослідження «Діагностика рівня конфліктності соціального середовища Луганської області та готовності впливу вчителів на процеси примирення і встановлення миру» (методом фокусованого

групового інтерв'ю). Проєкт «Інтенсифікація впливу вчителів Луганської області на процеси примирення та встановлення миру» («Intensification of influence of teachers of Luhansk region on the processes of reconciliation and peacebuilding»). 2020. URL: http://luguniv.edu.ua/wpcontent/uploads/2021/01/zvit_projekt_II_etap_dosl_des_2020.pdf

4. Осадча А. Б., Євтушенко В. М. Показники реалізації пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень. *Наука, технології, інновації*. 2018. № 1. С. 23-36.
5. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
6. Форми представлення наукової роботи / Науковий портал Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. URL: <http://surl.li/ahvch>
7. Юрченко С. О. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. 204 с. URL: <https://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2017-12-12/Yurchenko.pdf>
8. Arunachalam, S. (2017). Social justice in scholarly publishing: Open access is the only way. *The American Journal of Bioethics*, 17(10), 15–17. DOI:10.1080/15265161.2017.1366194
9. Lauve-Moon, K. R., Enman, S., & Hentz, V., (2020). Mainstreaming Gender: An Examination of Feminist Methodology in Social Work Research, *Social Work*, 65 (4), 317–324, <https://doi.org/10.1093/sw/swaa039>

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Національна академія педагогічних наук України URL: <https://naps.gov.ua/ua/>
3. Державна служба статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
5. Міністерство освіти і науки України URL: <https://mon.gov.ua/ua>
6. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>
7. Бібліотека Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://libr.luguniv.edu.ua/>
8. Онлайн калькулятори, формули, розрахунки. CALCULAT.ORG. URL: <https://www.calculat.org/ua/>
9. Цифровий репозиторій Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/>
10. «МЕТА» перекладач – перекладач → Латиницею. URL: <https://translate.meta.ua/ua/translit/>
11. УКРЛІТ.ORG Трансліт. Транслітерація. URL: <http://ukrlit.org/transliteratsiia>
12. Free Harvard Citation Generator. URL: <https://www.citethisforme.com/citation-generator/harvard>

11. Технології викладання та атестації.

Діяльність здобувача освіти:

- опанування теоретичного матеріалу;
- виступ з повідомленням на практичному занятті;
- презентація доповіді на практичному занятті;
- участь у дискусії на практичному занятті;
- самостійне конспектування першоджерел та їх аналіз, створення структурно-логічних схем;
- виконання завдань для самостійної роботи.

Поточний контроль:

Поточний контроль здійснюється за допомогою тестування, усного опитування; письмового контролю, модульна контрольна робота.

Форма семестрового контролю:

Екзамен.

12. Критерії оцінювання (у %).

Семестрову рейтингову оцінку розраховують, виходячи з критеріїв:

- модульні контрольні роботи – 20%;

- результати роботи на практичних заняттях – 60%;
- самостійна робота – 20%.

13. Мова викладання.

Українська